

УДК 371.624 (477.83)

З ІСТОРІЇ СПОРУДЖЕННЯ ПЕРШОГО УКРАЇНСЬКОГО СТАДІОНУ У ЛЬВОВІ

Оксана ВАЦЕБА

Львівський державний університет фізичної культури

Анотація. Проведення в Україні та Польщі у 2012 році чемпіонату Європи з футболу актуалізує проблеми спорудження чи реконструкції на відповідному рівні стадіонів для проведення футбольних матчів кращих команд європейського континенту.

У статті проаналізовано особливості спорудження у Львові українського стадіону (1911-1938 рр.). Подано інформацію про акцію збірки народних коштів для земельної ділянки для стадіону.

Ключові слова: український стадіон, спортивно-гімнастичний рух, Галичина, Іван Боберський, збір грошей.

Постановка проблеми. Проведення в Україні та Польщі у 2012 році чемпіонату Європи з футболу актуалізує проблеми спорудження чи реконструкції на відповідному рівні стадіонів для проведення футбольних матчів кращих команд європейського континенту. Особливо дискутується питання будівництва сучасного стадіону у Львові – *КОЛИСЦІ українського футболу*.

Зважаючи на те, що питання будівництва, функціонування чи експлуатації масштабних спортивних споруд, а тим паче історичного, соціального й культурного значення стадіонів у сучасній українській науково-методичній літературі майже не висвітлюються, ми поставили собі за мету вивчити й проаналізувати історію спорудження першого українського стадіону у місті Львові.

При цьому зазначимо, що дотично питання ролі та значення спортивних споруд для розвитку спортивного руху на теренах Західної України початку ХХ століття розглядали Ігор Андрусів [1], Ярослав Боднар [2], Олег Винничук [3], Богдан Трофим'як [4], Василь Федак [5] та інші.

У коло джерелознавчого, історіографічного аналізу потрапили як наукові розвідки, видані в Галичині з початку ХХ століття до 1939 року (праці І. Боберського, М. Бутеля, С. Гайдучка, Е. Жарського, О. Тисовського, Т. Франка та ін.), так і праці вчених радянської доби (М. Бунчука, М. Герца, М. Гошка, А. Догмарова, В. Прядченка, Ю. Теппера, Є. Чернової та ін.).

Джерельною базою слугували передовсім архіви Центрального державного історичного архіву України у м. Львові, спеціалізовані фонди наукових бібліотек міста Львова, енциклопедична література, окремі приватні архіви та колекції.

Для вирішення поставленої мети нами були використані такі методи: аналіз літературних джерел; архівних документів, матеріалів періодичних видань; метод комплексного дослідження історичних джерел; метод аналогій, методи теоретичної інтерпретації.

Робота виконана в рамках основної теми 1.1.3 «Історико-методологічні напрями розвитку фізичної культури та спорту в Україні у ХХ столітті» Зведеного плану науково-дослідної роботи у сфері фізичної культури і спорту на 2006-2010 рр. Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту (номер державної реєстрації 0106U012605).

Обговорення результатів.

Початки розвитку спортивного руху у Львові припадають на кінець 19 століття. Як і повсюдно в Галичині, Буковині та Закарпатті активно створюються найрізноманітніші спортові структури, формується система спортивних змагань. Найбільшого поширення у

Львові набули такі види спорту як футбол, хокей, волейбол, легка атлетика, бокс, теніс, двазання, шахи. Спортивні клуби формувалися за національною ознакою, найавторитетнішими серед яких були: українські: «Україна»–Львів, «Сянова Чайка»–Перемишль, «Буй-Гур»–Станіславів (теперішній Івано-Франківськ), «Довбуш»–Чернівці, «Русь»–Ужгород, польські: «Погонь»–Львів, «Чарні»–Львів, «Ревера»–Станіславів, єврейські: «Гасмонея»–Львів, «Хагібор»–Перемишль, німецькі та інші.

Перший в Україні футбольний матч між командами Львова і Кракова відбувся у Львові ще у 1895 році. Дослідники сьогодні впевнені що 100 років тому і перший баскетбольний матч відбувся у Львові, причому серед жіночих команд, що для тогочасної Європи було унікальним!

У Львові, починаючи від 1911 року, проводяться загальнокрасіві комплексні спортивні змагання – Запорозьські Ігрища, які львів'яни називали українськими олімпіадами. В Перших Ігрищах брали участь відомі в подальшому спортивні та військові діячі – Осць Черник, Гриць Лучаківський, Петро Франко – син українського «Каменяра»... На Запорозьких Ігрищах змагався й молодий Роман Шухевич, який виявився переможцем IV Запорізьких Ігрищ в плаванні на дистанції 100 м вільним стилем з результатом 1,5 [6].

Львівські атлети одними із перших з'являються й на міжнародній спортивній та олімпійській арені. Спринтер Владислав Понурський вперше представляв своє місто на Іграх V Олімпіади 1912 року в Стокгольмі. А вже на Іграх 1928 року (Амстердам) змагався восьмеро львів'ян. З цього часу жодна Олімпіада не обходилася без атлетів Львова. Ще до прилучення команд СРСР до олімпійських змагань на Іграх Олімпіад побувало понад 30 представників львівського спорту.

Безумовно, що таке активне спортове життя початку ХХ століття вимагало певної матеріальної підтримки й не менш активного розвитку матеріальної бази.

«Наша Мекка», «своя Хортиця», «легені для українського Львова» – це не всі гасетні словосполучки, які саме так характеризували унікальну для тогочасного Львова спортивну споруду – перший збудований український стадіон.

Ідея спорудження «Українського городу» виникла під час проведення у Львові 18 вересня 1911 року I Сокільського Здвигу. Тоді вперше вулиці міста оглядали вишколені українських руховиків. Близько 8 тисяч учасників прибули до Львова. Проведення величезного свята вимагало якогось окремого майдану, де б могли «зійтися сокільські мети і стати до вправ». Тому тодішній голова цієї авторитетної української інституції професор Іван Боберський «винаймив для цієї мети майдан біля стрийської рогачки у Львові».

Здвиг минув, але потреба окремої спортової площі не лишень для українського союзу не покидала голову Сокола-Батька. І. Боберський, як знаменитий гімназійний професор, бачив наскільки обмежені в можливостях займатися спортом українські діти: «Як молодіж видить, що она як жебрак мусить жити лише на улиці» [7]. Польські майдани переважно були недоступні українцям: «Мешканці, молодь Львова не мали де відбувати свої бастин і забав, шкільна реміснича молодь не мала де кріпити своїх фізичних сил, студенти не мали де набирати національної свідомості».

Іван Боберський взявся втілити в життя ідею здобуття українського стадіону. Він виступив на нараду заможніших громадян і пропонує їм план викупу земельної ділянки для спорудження цієї площі 11,5 моргів поля (6-8 гектарів) з тим, що Сокіл-Батько поступово, самостійно би викупили від них ту землю під Український майдан.

Таких громадянами, що підтримали ідею проф. Боберського й викупили все те підприємство, були: д-р Микола Шухевич, д-р Тадей Соловій, Кость Паньківський, д-р Степан Філек, д-р Дмитро Левицький, Микола Заячківський, сам Іван Боберський, Лесь Боровийський, Олекса Сероїчковський, д-р Кость Левицький та І. Сполітакевич [8].

Таким чином Іван Боберський разом із «Соколом-Батьком» розпочали тривалу боротьбу за землю для майбутнього стадіону. «Збирати від Народу для Народу» – таким було

Відповідно до підписаної угоди гроші за площу були сплачені спілкою «видніших громадян» 1 травня 1912 року. Від того часу Іван Боберський вкладав всю душу і працю, став своєрідним «мотором в акції викупу «Українського городу», щоб здобути гроші з суспільності, патріотичної на словах, а не на ділах».

Всю площу було поділено на 22620 метрів. Кожний квадратний метр коштував тоді 5 австрійських корон. Після вдало проведеного I-го Сокільського Здвигу, старшина Сокола-Батька засипала всю Галичину листівками із закликами про викуп бодай кількох метрів. У 1911 та 1912 роках було випущено близько 30 тисяч листів, листівок, відозв до українського громадянства. Були виготовлені навіть поштові марки, ціною 1/3 кв.м.

Ось, наприклад, текст однієї із таких листівок 1912 року:

«Ваша Достойносте!

Маємо вибороти українському народови значінє і повагу в австрійській державі. Мусимо знайти 22.771 Українців, цоби були в силі закупити лише по 1 кв.м. землі за 5 корон (1 доляр=2 рублі=4 марки) під «Український Город» у Львові.

Город потрібний на збори, віча, здвиги, вистави для українського народу в місті, яке належало давнійше до наших князів і королів. До тепер розкупили люди 8 500 м землі і купують дальше».

Заклики до викупу знаходили підтримку в пресі з розумінням її як загальнонародної справи. Пропаганду в галицьких українських виданнях вели Остап Грицай та Петро Карманський.

За перших два роки було зібрано 22.014 корон і 14 сотиків, на що з деякою прикрістю пише І. Боберський у «Вістях з Запорожа» [9]: «На 27 000 висланих листів, а 6 000 пригадок 14 000 людей не прислало навіть 5 крейцарів на Український Город у Львові: в народнім гимні співаємо: душу й тіло ми положим за нашу свободу – а відтягаємо положити на сю свободу 5 корон!».

Однак, вже саме оголошення такої акції було сміливим кроком до гуртування навколо цієї важливої і необхідної справи. Причому галичанин Боберський був свідомий ваги цієї справи як справи всеукраїнської! Підтримуючи особисті контакти з деякими діячами наддніпрянської України, мав наметі залучити до викупу стадіону і наддніпрянське українство. За дорученням І. Боберського на східну Україну виїхав представник Сокола-Батька Софрон Шибець (у 1919 році він помер як сотник Української Галицької Армії). Його шестимісячна поїздка по Україні й по Кубані хоч і не принесла сподіваних пожертв, однак активізувало українське життя. В своїх листах до І. Боберського С. Шибець писав: «...В Катеринославі був у старого дідка Еварницького (Д. Яворницький), він дав 50 рублів і надиктував 32 адреси; ...був я і в проф. Кримського – він надиктував мені 60 адрес українців в Петербурзі, до котрих маю зайти задатками...». Свою лепту на викуп майдану прислав Микола Нечуй-Левицький, прихильно поставилися до цієї ідеї Микола Міхновський з Харкова, д-р І. Луценко з Одеси, київські студенти...

Жваво відгукнулися на справу викупу стадіону українці за океаном. Таку працю провадив делегат галицьких українців Семен Демидчук та американський українець Орест Жеребко. В листі із Пітсбурга до львівського Сокола-Батька, датованого 9.07.1913 року Михайло Розумний писав: «...хочу подякувати за то, щосьте припімнули за рідний край. від себе посилаю 30 корон (6 дол.), бо маю два сини, може їм колись притрафиться ступити на львівську землю і цоби на них другі не указували пальцями...». На перший поклик прийшла серед інших вісточка від українця-робітника з Єгипту: 5 дол. – хоча боротьба за кусень хліба кинула його над Ніль, він завсіди пам'ятав про потреби краю».

Напередодні Першої світової війни Іван Боберський на сторінках «Вістей з Запорожа» писав так: «Чи знаєте що: – кожна місцевість має якусь коршму, якийсь арешт. якесь кладбище, так повинна мати майдан. Пияки, злодії, мерці мають для себе захист, а українська молодь не має нічого. Хочемо пити, розбивати собі голови, вилічуватися мертва, а не хочемо жити дійсним, здоровим, гордим життям».

Незважаючи на складний воєнний період, у 1917 році Іванові Боберському вдалося покрити кошти М. Заячківському за третій із двадцяти поділів землі.

У 1920 році І. Боберський змушений емігрувати в Америку, звідти до Канади. Але він знову надає поштовху акції викупу землі для стадіону. На рахунок Краєвого Кредитного Союзу він надсилає пожертву на суму 1 000 доларів від отамана Січового Союзу Сполучених держав д-ра Гриневецького, яку можна буде використати після 1925 року для справи Українського Городу. Відразу по війні, в складний для Західної України період, в час європейської девальвації грошей «один Громадянин» (на думку автора статті це був Іван Боберський), який не бажав виявити свого прізвища, дарував Львову два уділи.

3 січня 1924 року делегація Сокола-Батька побувала у митрополита Андрея Шептицького, який жертвував для Українського Городу велику суму грошей. У 1925 році довкола стадіону посадили ясени, збудували «дашок для видців (глядачів)», «перекусню» (буфет), склад для спортивних приладів, дві одягальні, сформовано сектори для стрибків, метань, владнано бігові доріжки, очищено «шлях наколесників (велосипедистів)», збудовано два «токи ситківкові (тенісні корти)» тощо. Цими роботами керував інженер Свірський. В планах залишалися будова «степениці (трибуни)» і «основна направа шляху наколесників». Станом на 1925 рік залишалось не викупленими ще 14 наділів загальною вартістю на той час 20 000 доларів. Отоді для активізації збірки коштів учень І. Боберського професор Степан Гайдучок (головавав тоді в Соколі-Батьку Микола Заячківський, справник – Тарас Франко) задумав запровадити «Золоту книгу жертводавців». Книгу, яка б уможливила кожному громадянину «вписатись до неї і засвідчити своєю пожертвою відповідно до маєткової спромоги чи він розуміє значіння фізичного виховання молоді та українського Львова».

Автору цієї статті пощастило побачити в оригіналі цю Книгу. Вона зберігається у фондах Центрального державного історичного архіву України у м. Львові й є цінним епіграфічним витвором. Авторство цього мистецьки виконаного шедедру належить калітурнику І. Кривецькому – члену Сокола-Батька, оздоблював також член сокільської організації М. Осінчук.

До книги записувалися прізвища усіх громадян, які жертвували гроші для українського стадіону. Для молоді планувалися окремі «золоті листки». Іменується книга так «Золота книга українського народу». Зазначено також і мету українського спортивного шайдану у Львові:

- Все вперед, все враз;
- Не плачем, а мечем;
- Байдужі гинуть;
- Борітеся поборете.

А нижче допис: «Дати доказ поколінням жертвенности їх батьків, бо жертвенною, роботою і злукою здобуває нарід свободу».

Книга містить коротку «історію закупна «Українського Городу» від 1911-1924 років та подає «літопись викупу від дня створення книги» (з 1925 р.).

Тісні стовпчики прізвищ наших земляків, назви численних установ, організацій, колективів – відображають той народний відгук на потребу власного стадіону. Таких стовпчиків, щільно заповнених іменами жертводавців, більше 120. Важко навіть точно полічити всіх – це близько 6 000 прізвищ та більше 2 000 колективних внесків. Не можна не назвати хоча б кількох із них – знаних в цілому краю і звичайних громадян:

Митрополит Шептицький (Львів), інж. Косаревич (Берлін), проф. Малиновський (Львів), Волод. Квасницький (Франція), проф. Ілько Калічак (ЧСР), І. Ігнатишин (Египет), Євдокія Кохан (Львів), д-р Ф. Колеса (Львів), Свістель Франц (Перемишляни), С. Любіч (Білорусь), Сельвестр Мартинович (Київ), радник Ізидор Громницький (Львів), отець Хмельєвський (Радча), д-р О. Ревюк (Америка), Іван Літинський (Львів), Юліан Стечишин (Канада), проф. Ліськевич (Станіславів), Євген Огоновський (Надвірна), Настя Шумська (Олександрів), Петро Франко (Львів), учит. Катря Вишиванюк (Познань), д-р Осип Назарук

(Львів), суддя Стронціцький (Калуш), д-р Микола Шухевич, Юрій, Віктор, Параска Кузик (Канада) і чимало чимало інших... Як також Українська студентська громада (Краків), Львівська пластова кіш. фірма «Еlegant» (Львів), Український Спортовий Кружок (Австрія), Союз Українських купців, «Сянова Чайка» (Перемишль), Хліборобський Союз (Калуш), тов-во «Сокіл» (Белз), «Народний Базар» (Станіславів), Батьківський кружок академічної гімназії (Львів), фінансова установа «Українська каса» (Личаків), видавництво часопису «Світ дитини» й ще перелік, перелік, перелік...

Це була справді всенародна збірка. Старшина Сокола-Батька доклала великих зусиль до пропаганди викупу площі – «Стукали в двері і їм відчиняли». Жодна пожертва не залишалась без уваги, без подяки!

Наразі дозволимо собі навести деякі уривки з листування Сокола-Батька щодо викупу площі:

16.01.1912 р. *«Дохід від колядок хор Сокола-Батька призначає на купно Українського Городу».*

20.12.1928 р. З листа до Громади Студентів Української Господарської Академії в Ч.С.Р.: *«Старшина Сокола-Батька шле Вам щирий привіт і подяку за закупно 125 цеголок під «Український Город» у Львові. Дякуємо ми тим більше, що знаємо в яких невідрадних відносинах живе за кордоном Українське студентство. Ваша пожертва тим для нас дорожа. Прохаємо приймати вислови щирої подяки. З сокільським привітом Старшина Сокола-Батька».*

28.01.1928 р. З листа Сокола-Батька до українського об'єднання в Америці *«...просимо Вашої допомоги на ціль котра остане вічною...».*

18.01.1928 р. З листа до проф. Петра Карманського в Бразилії *«...наша ціль здобути Український парк, який стане достойним знаком побіч національного музею, товариства ім. Т. Шевченка, Просвіти і др.*

Можете бути певні, що гроші зі збірки підуть лише на викупно парку, як дотепер було. Значить йдуть на щось сталє, так як застережено судово, що парку не мож продати, ані обдовжити.

На памятку назвемо одну алею алесю Бразилійських поселенців».

26.05.1939 р. З листа до Всечеснійшого отця Володимира Харина в Яричеві новім *«... Старшина Руханкового Товариства Сокола-Батька у Львові складає Вам отсим подяку за перслану на нашу адресу збірку на «Український Город» у Львові, заряджену в часі Богослужіння в церкві.*

Рівночасно прохаємо зложити від нашого імені всім громадянам, що доцінюючи вагу площі у Льва-городі докинули свої жертви на викупно тої ж площі».

16.12.1933 р. З листа до ВП Службовиків Маслосоюзу: *«...Старшина Сокола-Батька складає отсим Вам щирю подяку за щедру жертву 74 зл. На викупно «Українського Городу» у Львові, зложеноу з нагоди імянин Директорів».*

16.08.1934 р. З листа від спортової секції товариства «Плай»: *«...с.с. «Плай» складає 10 зол. На викуп Українського Городу замість вінка на домовину своєї Товаришки й Члениці бл. п. Марійки Кос».*

5.10.1935 р. З листа до старшини Сокола-Батька: *«На ліквідаційнім засіданні спортового кружка «Веселка» при II держ. семінарії в Перемишлі дня 28.IX.1935 р. ухвалено віддати майно 50 зл. на «Український Город» у Львові. Секретар Кічак Зофія, голова Молянда Ольга».*

30.04.1936 р. З листа від ігумената оо. Василіян у Львові Йосифа Чепіля: *«...прохаю прийняти скромний даток 20 зол. на закупно Українського Городу».*

Таких і подібних листів – об'ємні папки, старанно підшиваних протягом майже 30 (!) років і дбайливо збережених львівськими архівами. «Золота книга» була на всіх сокільських та інших спортивних святах. Записи часто проводилися прилюдно, в урочистій атмосфері. Постійно з'являлися матеріали про жертводавців на шпальтах українських газет Львова.

Канади. Чехії. Професор Степан Гайдучок навіть заснував окремий фонд імені І. Боберського (жертва найменше 1 долар), який слугував винятково на поширення майдану.

А стадіон «Український Город» став дійсно унікальним осередком руханки і змагу. З початку його відкриття на площі змагалися тисячі і тисячі громадян. Усі сокільські, стчові, пластові, лугові, спортові Здвиги відбувалися там. Відтак і усі просвітні, кооперативні, релігійні та інші організації активно користалися стадіоном. Здається в той час не було жодної людини, яка не чула б про «Український Город», або не булатам. Площа Сокола-Батька стала справжнім осердям спортивного життя усього краю. Ось, наприклад, яку інформацію знаходимо у звіті про роботу стадіону у 1928 році [10]:

«В 1928 році площею господарив Степан Гайдучок, заст. С.Білоостоцький. Оба справляли обов'язки даром. Площу видано до вжитку з 14 березня до 14 жовтня, себто 7 місяців відбувалися на ній вправи. Плекали: скок у височінь, скоки в довжінь, з жерд-кою, мет диском, кулею, ратишем, молотом, булавою, всі роди бігів, копаний мяч, пори-ванку (гандбол), відбиванку (волейбол), кошиківку (баскетбол), ситківку (теніс).

Молодь отсих шкіл і товариств користала з площі: філія академічної гімназії, академічна гімназія, Ш державн. семинарія, Сокіл-Батько, Сокіл IV, Українська Лугова організація, «Зоря», «УССК» (Український студентський спортовий клуб), Пластовий кіш – Львів, Гімназія СС Василіянок. Всі за оплату». Далі подається детальний розклад усіх занять. В неділі і свята на стадіоні відбувалися «прилюдні виступи товариств, змагання, фестини». Як зазначається у цьому звіті, для виступів площу брали Сокіл-Батько, львів-ської сокільські гнізда, Луг, Зоря, Сокіл IV, Ситківковий клуб, товариство опіки над мо-лодю. Рідна школа, філія Просвіти на повіт Львів, Сокіл-Борщовичі. Змагань відбуло-ся 29: легка атлетика – 4, лугових виступів – 3, сокільських – 2, шкільних – 3, пописів зорів – 1, ситківкових змагань – 1, курсів лугових – 1, сокільських – 1, фестинів – 11. На площі відправлено 2 Полеві Служби Божі. Разом 56 виступів, з того загальнонародних – 5. Приглядалось виступами поверх 29 000 публики».

Збіркою грошей для стадіону постійно турбувався Іван Боберський, перебуваючи в заледій Канаді, а згодом Словенії. У своїх листах до Старшини Сокола-Батька він закли-кав до продовження акції, пропагував цю ідею в канадських часописах, альманахах, ка-надських українських календарях. Двічі гостюючи в Галичині склав 115 доларів для в-ступу стадіону. Наприкінці 1928 року Сокіл-Батько володів вже як власністю половиною земельної ділянки.

Але в ніч з 2 на 3 листопада 1928 року трапилась прикра неприємність. Невідомі двоциниці підпалили на стадіоні Сокола-Батька степеницю (дерев'яна трибуна). Ця трибуна була збудована в 1925 році за 1 500 ам.дол. й була однією із перших трибун на львівських стадіонах. Згодом до неї було добудовано «галерію на почесні місця» (VIP-персони того часу також полюбляли комфорт!). Всередині трибуни розташовувалися роздягальні, зберігалось усе спортове приладдя. Все згоріло до тла... Печальні фотографії помістили чи не всі українські газети Галичини. «Так було знищено кількалітню працю товариства вже другий раз – зазначали «Сокільські вісти» [11] – бо під час війни австрійські і російські війська знищили цілковито уладжену площу після краєвого Здвигу 1914 року».

Але покривати позику доводилося й далі. В березні 1929 року було створено новий збірковий Комітет, серед найдіяльніших членів якого були С. Стеблецький, Альфред Будинювський, Микола Левицький, Михайло Мельничук, проф. Амврозій Березовський та ін. Окрім головного збіркового комітету були створені ще й повітові, серед яких ефек-тивно діяли комітети в Бучачі, Надвірній, Щирці. З поза Львова коштів надходило значно більше ніж із самого міста. Акція набуває підтримки й розуміння у всій Галичині. Понатому викуп землі здійснювався тільки за народні приватні пожертви, жодної урядової чи державної допомоги не було.

В травні 1933 році на українському стадіоні відбулася найбільша імпреза, яка вза-галі була коли-небудь в українському житті Львова: свято «Українська Молодь Христові», на яку зібралося 100 000 осіб. Як зазначали тогочасні газети «не будь цієї площі, не було б

і величного ювілейного Свята Української Кооперації в 1934 році, не було б розвитку фізичного виховання, спорту, змагань і Ігрищ українцям».

В лютому 1934 року залишалось не виплаченими 5 частин землі. З кожним роком все складніше збирались пожертви. В червні 1936 року Старшина Сокола-Батька скликає конференцію товариства, запрошуючи представників усіх чільних українських установ краю. Присутніми були представники Маслосоюзу, Земельного Банку, Сільського господаря, Центросоюзу, РСУК, У.Т.-Пр. Банку, Лікарського Товариства, Українського Технічного Товариства; журналісти редакцій «Нового Часу», «Нашого прапора», «Народної справи», «Діла», «Мети» та ін. На цю зустріч надійшла й телеграма від Івана Боберського такого змісту «Поконайте перемучення, спонукайте енергію громадян до закупна цілого поля». Для пожвавлення збіркової акції дирекція товариства «Дністер» запропонувала нову цікаву форму збірки на Український Город: «Хоч ми тепер бідні, але громада по нитці – бідному сорочка. Найкращий спосіб зібрати гроші на викуп решти площі – трійкова система з тим, що три викликані правні особи повинні зложити 100 зл, а кожна фізична особа – стільки злотих, кілько в неї членів родини. «Дністер» першим і розпочав цю акцію:

1. Тов-во взаїмних обезпечень «Дністер» складає 100 зл. і кличе Тов-во взаїмних обезпечень «Карпатію» і Ревізійний Союз Українських Кооперативів у Львові.

2. Кооперативний Банк «Дністер» складає 100 зл. і кличе Земельний Банк Гіпотечний і Центробанк у Львові».

Такі й подібні оголошення від окремих установ і приватних осіб активно друкувалися на сторінках львівських газет і завдяки такому відкритому спілкуванню можна було сподіватися на подальшу хвилю підтримки «Українського Городу». Один, своєю жертвовністю ніби запрошував до такої ж дії свого товариша, знайомого чи рідного. І в цю «трійкову систему» наполегливо включалися відомі й поважні українські громадяни, мешканці Львова й усієї Галичини, різноманітні інституції, в т. ч. й за кордоном.

Але історія цієї збірки грошей для спортивного майдану, як і діяльність стадіону «Український Город» у 1938 році несподівано припинилася. Польська влада вже не хотіла миритися з цим центром українського духу та сили й відібрала цю найкращу українську спортову площу в Галичині нібито «для військових цілей».

1 березня 1938 року «Центробанк» як формальний власник стадіону подав Окружному Урядові Будівництва листа, де серед іншого значилося: «...фактичним власником і посідачем є руханково-спортове товариство «Сокіл-Батько» у Львові, згідно цілий український нарід у Польщі, що десятками літ складав і складає дотепер датки на заплату цієї площі. Вже той самий факт, що ціле українське громадянство складало, хоч дрібними квотами, але масові пожертви на ту ціль, свідчить найкраще про велику потребу цього надбання для цілого народу, а зокрема для молоді... Ця площа є для нас неоціненою вартістю, якої не можемо ніяк перепродувати за ніяку ціну, рахуючись з настроєм громадянства і тим пієтизмом, що її оточує весь нарід без різниці переконань, що та жертвенно літами цілими складав на набуття цієї конечної площі – значні пожертви».

Незважаючи на протести, а згодом політичні й військові обставини історія славного українського стадіону завершилася.

Відтак віриться, що «Український Город» у Львові, як тогочасний прижиттєвий пам'ятник «батькові українського тіловиховання» Іванові Боберському й загалом усій спортивній громаді має добру пам'ять, матиме й гідне продовження. Адже історія спорудження й діяльності у Львові українського стадіону істотним чином позначилася на розвиткові усього спортивно-гімнастичного руху в Галичині, а стадіон мав важливу соціальну, виховну, культурну, національну, економічну функцію для усього краю.

Перспективи подальших досліджень полягають у вивченні особливостей будівництва спортивних споруд у Львові в радянський та пострадянський періоди, а також вивченні досвіду діяльності спортивних споруд дорадянського періоду, які знаходилися у польській, єврейській, німецькій власності.

Список літератури

1. Андрухів І.О. Західноукраїнські молодіжні товариства “Сокіл”, “Січ”, “Пласт”, “Дуг”. – Івано-Франківськ, 1992. – 78 с.
2. Боднар Я.Б. Використання традицій тіловиховання молоді Галичини кінця 19 – початку 20 століття у фізичному вихованні школярів. – Т.: ТДПУ, 2004. – 76 с.
3. Винничук О.Т. Історико-педагогічні аспекти розвитку фізичної культури. – Тернопіль: Астон, 2001. – 404 с.
4. Трофим'як Б.Є. Фізичне виховання і спортивний рух у Західній Україні (з початку 30-х років XIX ст. до 1939 року): Навчальний посібник. – К.: ІЗіМН, 1997. – 419 с.
5. Федак В.В. Закарпаття у спортивному вимірі. – Ужгород: Карпати, 1994. – 150 с.
6. Вацеба О.М. Нариси з історії західно-українського спортивного руху. – Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 1997. – С. 107-106.
7. Вісти з Запорожя, серпень, 1911 рік.
8. ЦДІА України у Львові, ф.312, оп. 1-134, с. 4.
9. Вісти з Запорожя, 28.11.1913 року. – Ч. 77-78/
10. Сокільські вісти, Ч. 4, 1929 рік.
11. Сокільські вісти, Ч. 1, 1929 рік.

ВЗ ИСТОРИИ СООРУЖЕНИЯ ПЕРВОГО УКРАИНСКОГО СТАДИОНА ВО ЛЬВОВЕ

Оксана ВАЦЕБА

Львовский государственный университет физической культуры

Аннотация. Проведение в Украине и Польше в 2012 году чемпионата Европы по футболу актуализирует проблемы сооружения или реконструкции на соответствующем уровне стадионов для проведения футбольных матчей лучших команд европейского континента.

В статье проанализированы особенности сооружения во Львове украинского стадиона (1911-1938 гг.). Представлено информацию о сборе народных средств для земельного участка под стадион.

Ключевые слова: украинский стадион, спортивно-гимнастическое движение, Галичина, Иван Боберский, сбор денег.

FROM THE HISTORY OF BUILDING THE FIRST UKRAINIAN STADIUM IN LVIV

Oksana VACEBA

Lviv State University of Physical Culture

Abstract. Leading of the Europe championship on football in Ukraine and Poland in 2012 activates the building or reconstruction problems on the stadiums proper level for the best demands of the European continent football matches leading.

The information about people's costs collection for stadium's land is presented in the article.

Key words: Ukrainian stadium, sporting-gymnastic motion, Galichina, Ivan Boberskiy.